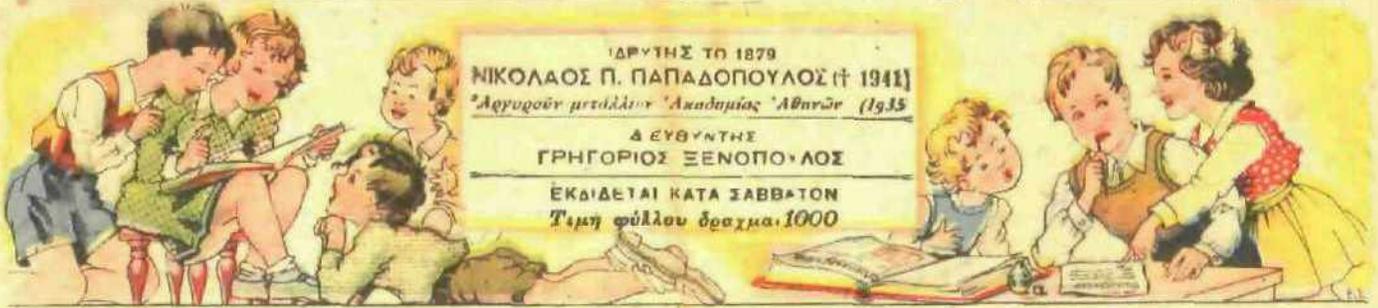


Με τὸ φυλλάδιο αὐτὸ ἡ «Διαπλάσις» εἰσέρχεται εἰς τὸ 70ὸν ἔτος τῆς.

Ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ



Μαρίτσος Δ' — Τόμος 7ος

Ἀθήναι, 20 Δεκεμβρίου 1947

Ἔτος 70ον — Ἀριθ. 1

ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ



«Ἡ ΦΥΓΗ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ» (Πίναξ τοῦ Fra-Angelico)

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΜΙΜΟΖΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΥΠΟ Μ. ΚΑΤΑΛΑΝΤ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΜΙΑ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΣΣΑ

Ἡ προκουμαία τοῦ Πιέρ-Βάντρ παρουσίαζε ἐκεῖνο τὸ πρωῒνὸ ἐξαιρετικὴ κίνηση. Ναυτεῖς ποῦ μεταφέρουν τὰ ρούχα τους μέσα σὲ σακκιά χαμάληδες ποῦ σέρνουν ἀμάξια φορτωμένα ἀποσκευές, προμηθευτὲς διάφοροι ποῦ μπάζουν καμιόνια μ' ἐμπορεύματα, ποτὰ, προμήθειες λογιῶν λογῆς χωρικοὶ ποῦ κρατοῦντες κλουδιά, θπὸυ κακαρίζουνε κιάτες, χορεύουνε πάπιες, γουργουρίζουνε περιστέρια: ὅλα τούτα κυλοῦνταν ἢ βιάζαν πρὸς τὸ ἴδιο σημεῖο: μιὰ γέφυρα ἀτέρη καὶ πλατεία, ποῦ ἀνέβαινε ὡς τὸ κατάστρωμα ἐνὸς κομφοῦ γιῶτ, λιγνίζμενου μὲλις ἀπ' τὴν ἐλαφρὴν ταραχὴ τοῦ λιμανιοῦ.

Αὐτὸν ἀντρες παραλάβαιναν τὰ κινεῖα τῆς τροφοδοσίας ποῦ ἔφερναν αἱ προμηθευτὲς καὶ ποῦ ἕνας γερανὸς κατέβαζε ὡς τ' ἀμπάρρι, θπου σιτιδάζονταν μὲ τάξη. Ὁ καπετάνιος, ἕνας μεγαλόσωμος, παχὺς καὶ δλοκόκκινος ἀντρας μὲ ἀγγάθῃ φυσιογνωμία, κρατάντας στὸ χέρι ἕνα καρνὲ ταραζόταν σὰ διάβολος μὲς στὴν ἀγίαστούρα: ἔκανε ἔλεγχον στὴν ἀφιῆ τῶν ἀντρῶν, τοῦ πληρώματος ποῦ ναυλώθηκαν ἀπὸ τὴν προηγούμενη μέρα. Ὁ δεύτερος, μὲ τὴ βοήθεια ἐνὸς καμαρότου, τακτοποιοῦσε τοὺς καινούριους καὶ ἐπιτηροῦσε, συγχρόνως, τὴ φόρτωση.

Οἱ φωνὲς τῶν πουλερικῶν, οἱ συζητήσεις τῶν προμηθευτῶν καὶ τῶν ναυτῶν, οἱ κλήσεις τῶν σειρήνων, τὰ τριξίματα τῶν μηχανῶν, ἔκαναν



Δυὸ ἀντρες ἦσαν ἀπασχολημένοι στὴν παραλαβή...

ἕνα δαιμονισμένον πάταγο, ποῦ συνοδεύονταν ἀπὸ ἕνα ἀκατάπαντο θόρυβο ἀπὸ ὄχηματα καὶ ἄλλοις ποῦ κυλοῦσαν στὲς πλατέες τῆς προκου-

μαίας. Μέσα σ' ὅλη αὐτὴ τὴν ταραχὴ ὁ καπετάνιος Μπαττερφλάυ ἐφώνιζε καὶ οἱ φωνὲς του ἦταν ἀρκετὰ δυνατὲς γιὰ νὰ ὑπερέχουν ὄχι μόνον ἀπ' ὄλους τοὺς θορύβους, μὰ ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὴ μεγάλη βουὴ ποῦ ἐρχόταν ἀπὸ τ' ἀνοιχτά. Ὁ καιρὸς ἦταν φωτεινὸς καὶ γαλήνιος, ὁ ἥλιος ἔλαμπε μ' ἕνα φῶς θαυμαστό. Μὰ ἡ θάλασσα, ταραγμένη τὴν προηγούμενη μέρα ἀπὸ μιὰ φοδερὴ τρικυμία, δὲν εἶχε ξαναπαρεῖ ἀκόμα τὸ γαλάζιο τῆς χρῶμα καὶ ἔδωκε παραδόξα βουητὰ, χτυπώντας μὲ ξέφρενη λύσσα στὸς βράχους τῆς προκουμαίας.

Στὸ μεταξύ, λίγο-λίγο, ἡ κίνηση τοῦ λιμανιοῦ ἄρχιζε νὰ κοπάζει. Τ' ἀμάξια, ἄδεια, γύριζαν μὲ θόρυβο καὶ οἱ χωρικοὶ παίρνανε τὰ κλουδιά τους, ἔρρημα ἀπὸ τοὺς φταρωτοὺς τους κατοίκους. Οἱ χαμάληδες, ποῦ εἶχαν μεταφέρει μὲς στὲς κουκέτες τοῦ παραβιοῦ τὰ μεγάλα μαῦρα δερμάτινα μπαούλα, πήγαιναν νὰ προσφέρουν τὲς ὑπηρεσίες τους στοὺς καπετάνιους τῶν ἀπειρων γενοβέζικων βαποριῶν ποῦ ἔπαιρναν ἕνα φορτίον κρασιά τοῦ Ρουαλλίου, στὴν ἄλλη ἀκρὴ τῆς προκουμαίας.

Ὁ καπετάνιος Μπαττερφλάυ, τρίθοντας τὰ χέρια του, πλησίασε τὸ δεύτερο καὶ τοῦ εἶπε μὲ κέφι:

— Μπαρκάρνε ὄλοι, Νιρῶου, δὲ μῆνει νὰ μπεῖ παρὰ ὁ ἰδιοκτήτης. Θέλεις νὰ περπατήσουμε λίγο, καθὼς περιμένουμε;

— Ποῦ εὐχαρίστως, καπετάνιε, ἀπάντησε ὁ δεύτερος, ποῦ ἦταν ἕνα μεγάλο παιδί μὲ πυρρόξανθα μαλλιά, εἰκοσιετῶ μὲ τριάντα χρονῶ, καὶ φαίνονταν δραστήριος, ποῦ εὐχαρίστως καὶ θὰ μὲ ὑποχρεώνατε ἀν θέλατε νὰ μοῦ ἐξηγήσετε τὸ σκοπὸ τῆς ἀποστολῆς ποῦ ἐπιχειροῦμα.

Ὁ Μπαττερφλάυ τὸν κοίταξε μισοκλείνοντας τὰ μικρὰ γαλανὰ μάτια του καὶ

ἄρχισε νὰ περπατᾷ ἀργὰ-ἀργὰ στὸ κατάστρωμα μὲ ὕψος σκεφτικῶ, πλάι στὸ Νιρῶου. Ἐαφνικὰ, ὑστέρη ἀπὸ λίγα λεπτὰ συλλογῆς, στάθηκε

ἀπότομα καὶ ἔβγαλε μὲ φωνὴ διαπεραστικὴ τὸ λόγο ποῦ ἀκολουθεῖ, τονισμένον μὲ ζωηρὰ χτυπήματα πᾶνω στὸ μπράτσο τοῦ δεύτερου, ποῦ τὸν ἀκούγε σιωπηλά:

— Ἀγαπητέ μου, πηγαίνουμε νὰ καταχτήσουμε τὸ χρυσόμαλλο δ' ἔρας. Δὲν ξέρω τί-



Μέσα σ' ὅλη τὴν ταραχὴ ὁ καπετάνιος Μπαττερφλάυ ἐφώνιζε...

ποτα περισσότερο καὶ, κατὰ συνέπεια, δὲν μπορῶ νὰ σοῦ πῶ τίποτα πέρ' ἀπ' αὐτό. Ἡ ἀπάντηση ποῦ σοῦ εἶνω εἶναι ὅμοια μὲ κείνη ποῦ μοῦ εἶωσε ὁ μαρκήσιος νιὲ Μπάζ, ὁ ἰδιοκτῆτης ἐτούτου τοῦ παραβιοῦ, δταν εἶχα τὴν τιμὴ νὰ τοῦ ἀπευθύνω τὴν ἐρώτηση ποῦ μοῦ ἔκανες. Ἡμερομηνία ἀναχωρήσεως; Μυστήριο!... Σκοπὸς ἀποστολῆς; Μυστήριο!... Ἡμερομηνία ἐπιστροφῆς; Πάλι καὶ πάντα μυστήριο!... Ἐμένα οἱ κίνδυνοι καὶ οἱ περιπέτειες δὲ μὲ φοβίζουν, καὶ ἔτσι παρ' ὅλα αὐτὰ τὰ σκοτεινὰ σημεῖα δηλόθηκα καπετάνιος στὸ «Σμαράγδι». Ξέρω πῶς τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ γιὰ σένα, τὸ ἴδιο καὶ γιὰ ὄλους, ἀπὸ τὸν προϊστάμενον τοῦ πληρώματος ὡς τοὺς θερμαστῆς, περνώντας ἀπὸ τὸ μάγερα καὶ τὴ γυναίκα του τὴ Λεονή, τὴν ἀσπρροουχού μας. Ἡ γοητεία ποῦ προκαλεῖ ἕνα μυθικὸ κέρδος, ἀπὸ τὸ ὅποιο τὸ μισὸ παραδόθηκε κιάλας στὲς οἰκογένειές μας... Ἡ καλύτερα μέσα στὰ δίχτυα τῶν περιπετειῶν, γιὰτὶ συμπεραίνω πῶς τὰ ἐπεισόδια δὲ θὰ μᾶς λείψουν...

Ὁ Μπαττερφλάυ, λαχανιάζοντας, σταμάτησε καὶ χτύπησε τὰ χέρια του εἰς θῦμα. Τὸ στρογγυλὸ κόκκινον πρόσωπό του, πλαισιωμένον ἀπὸ ἀσπρες φαβαρίτες, ἔδειξε σ' ἕνα ἔλαφρὸ χαμόγελο καὶ τὸ βλέμμα ποῦ ἔριξε γύρω του ἦταν γεμάτο ἰκανοποίηση.

— Παρατήρησε, Νιρῶου, συνέχισε, παρατήρησε, πῶς αὐτὸ τὸ ὄμορφο καρδί: μοιάζει πολὺ λίγο μ' ἕνα πλοῖο γιὰ ψυχαγωγία; Εἶναι περισσότερο στερεὸ παρὰ κομφοῦ καὶ φαίνεται καμωμένο γιὰ ἐπίθεση τόσο ὄσο καὶ γιὰ ἀμυνα. Τέλος, οἱ βάρειες κᾶσες ποῦ ἔμπασαν κρυφὰ-κρυφὰ σήμερα τὸ πρωῒ ἀπὸ τὴν αὐγὴ καὶ τὲς ταχτοποίησαν τὴν ἴδια στιγμή στ' ἀμπάρρι, αὐτὲς οἱ κᾶσες, λέω ἐγὼ, βγαίνουν κατ' εὐθείαν ἀπὸ ἕνα δπλοστάσιο!...

— Μπράβο, καπετάνιε Μπαττερφλάυ!... Ἐχετε ἕνα σπουδαῖο συμπέρασματικὸ μυαλό, εἶπε ἔαφνικὰ, πίσω τους, μιὰ φωνὴ καθαρὴ καὶ κοφτερή.

Ἀναπήδησαν καὶ, γυρνώντας, ἀντίκρυσαν ἕνα κοντὸ, λεπτοκαμωμένο καὶ ξερὸ σὰν ἕνα σπιρτόξυλο ἀντρα, ἄσπρα ντυμένον ἀπὸ τὴν κορφή ὡς τὰ νύχια, ποῦ τοὺς ἐξακόντιζε κατὰ γκριζὰ μάτια δλότελα δεισιδουτικά.

Κάτω ἀπὸ τὸν παναμά του φαίνονταν ἕνα πρόσωπο μικρὸ καὶ ρυτιδωμένο, μὲ δυὸ παχιά γκριζωπὰ φρύδια ὀρθωμένα σὰ θᾶμνοι πᾶνω ἀπὸ τὰ βλέφαρα, χεῖλια καὶ πηγούνι ἐντελῶς ἑυρισμένα, ἀποκαλύπτοντας ἕνα στόμα περήφανον καὶ λεπτὸ καὶ μὲ δυνατὴ τετράγωνη μασέλλα ποῦ δείχνει θέληση καὶ ἐνεργητικότητα. Ἡ ἐξυπνάδα ἀκτινοβολοῦσε σ' ὅλο αὐτὸ τὸ πρόσωπο, θπου οἱ θλίψεις καὶ οἱ ἀπογοητεύσεις εἶχαν σκάψει, ἀπὸ καιρὸ πολὺ, πρώιμες ρυτίδες. Ἡ πτυχὴ τῆς ἀγαθότητας ποῦ ἄλλοτε ὑπογράμμιζε αὐτὸ τὸ στόμα, εἶχε ἀντικατασταθεῖ τώρα ἀπὸ μιὰ πτυχὴ πικρίας καὶ ἕνας παλιὸς πόνος ἔσερνε κάποτε τὲς διμήλες του στὰ μάτια ποῦ σπινθηροβολοῦσαν.

Οἱ δυὸ ἀξιωματικοὶ, μὲ μιὰ παρόμοια κίνηση, ἔβγαλαν τὰ πιλήκιά τους καὶ ἔκεινος ἀπάντησε εὐγενικὰ στὸ χαιρετισμὸ τους:

— Καλημέρα, κύριοι. Εἴμαστε ἔτοιμοι γι' ἀναχώρηση;

— Στὲς διαταγές σας, κύριε μαρ... πῆγε νὰ πεῖ ὁ Μπαττερφλάυ. Μὰ ὁ μαρκήσιος δὲν ἀγαποῦσε τὰ μεγάλα λόγια καὶ τοῦ ἔκοψε τὴν κουβέντα χωρὶς τσιριμόνιες.

— Τὰ πράματά μου, ἔφτασαν;

— Ναι, κύριε μα...

— Τὸ κάρβουνο, οἱ προμήθειες;

— Οἱ ἀποθήκες εἶναι γεμάτες, τ' ἀμπάρρι καὶ καίνο, κύριε μαρκή... — Ζεστάνετε καὶ δρόμο γιὰ τὴ Μεσσήνη, τὸν πρώτο μας σταθμὸ.

— Ἀμέσως, κύριε μα...

(Ἀκολουθεῖ)

ΚΩΣΤΑΣ ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ

ΑΘΗΝΑ·ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΕΤΟΣ 70^{ον}...

Ἀγαπητοί μου,



ΧΙΛΙΑ ἔτη ὡς ἡ ἡμέρα ἢ χθὲς — λέει κάποιος ἢ Ἀγία Γραφή. Ἀλλὰ — προσθέτει — ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, δηλαδὴ γιὰ τὸ Θεό. Γιὰ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἑκατό, καὶ

πενήντα, εἶναι πολλά, πάρα πολλά. Κι' ὁμως! Ἡ Διάπλασις μπαίνει ἀπὸ σήμερα στὰ ἐβδομήντα τῆς (γεννήθηκε στὰ 1879). Καὶ νά, μοῦ φαίνεται πῶς ἦταν μόλις χθὲς ἡ μακρινὴ ἐκείνη ἡμέρα ποῦ, μικρὸς μαθητῆς καὶ ἐγὼ, δώδεκα μόλις χρονῶν, πήρα τὸ πρώτον τῆς φυλλάδιο ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Σχολάρχου μας, τοῦ μακαρίτη Κ. Λεοντίου. Πῶς τὸ θυμοῦμαι! καὶ ἄς πέρασαν ἀπὸ τότε ἀπάνω ἀπὸ... τριανταδυὸ χιλιάδες ἡμέρες! Σὰ νάταν χθὲς, σὰς λέω. Δεκαεξαεπίδο, μικρόσχημο, καλοτυπωμένο, τὸ φυλλάδιο ἐκεῖνο, στὴν πρώτη σελίδα, εἶχε μόνον τὸν τίτλο «Ἡ Διάπλασις τῶν Παιδῶν», ποῦ μάλιστα στὴν παραζάλη μου τὸν ἀνάσασα «Ἡ Διπλασασίσις» (!) καὶ ἀπὸ κάτω μιὰ ὄραια ὀλοσέλιδη εἰκόνα «τὰ κοσμήματα τῆς Κορνηλίας»: ἡ ρωμαία μητέρα τῶν Γράκκων, μὲ μιὰ πλούσια φίλη τῆς ἀπὸ τὴν Καμπανία, ποῦ τῆς εἶδειχε τὰ χρυ-

σὰ τῆς πολυτίμα στολίδια, τῆς εἶδειχε καὶ αὐτὴ τὰ δικά της, τὰ πολυτιμότερα, τοὺς δυὸ μικροὺς τῆς ἀκόμα γιουούς...

Ἔτσι θὰ μπορούσα νὰ σὰς ἀραδιάσω ἀπέξω ὅλα τὰ περιεχόμενα τοῦ πρώτου ἐκείνου φυλλάδιου, καὶ ὄλου ἀκόμα τοῦ τόμου τοῦ 1879, καὶ πολλῶν τόμων κατόπι... Γιὰτὶ ἔγινα ἐξαρχῆς συνδρομητῆς τοῦ νέου περιοδικοῦ — Διαπλασάπουλο — σὰ νὰ λέμε — καὶ τὸ παρακολουθοῦσα, ὄχι πιά μ' ἐνδιαφέρον ἀλλὰ μὲ ἀγάπη, μὲ πάθος, μὲ θρησκευτικὴ ἀφοσίωση. Στὴ «Διάπλασις» μάλιστα πρωτοτυπώθηκε, ἀνάμεσα σὲ λύτες, καὶ ἐνομά μου — ἕνα ὄνομα ποῦ ἐμελλε ὑστερα νὰ τυπωθεῖ τόσα... ἑκατομμύρια φορές — καὶ στὴ «Διάπλασις» δημοσιεύθηκε καὶ τὸ πρώτον μου... ἔργο, ἕνα ἔμμετρο αἰνίγμα Ἰσος-ἑλις (Στοιχειόγραφον θὰ τὸ λέγαμε σήμερα), καὶ θυμοῦμαι ἀκόμα, μὰζι μὲ τὴν χαρὰ μου, καὶ τὴ φόρκα μου, γιὰτὶ ἕνα τυπογραφικὸ λάθος ἐῖλλοίωσε τὴν ὑπογραφήν μου μέχρι τοῦ ἀγνωρίστου: ἀντὶ δηλαδὴ «Γρ. Δ. Ξενοπούλας», τυπώθηκε «Δ. Γρ. Ξενοπούλας», πρᾶγμα ποῦ ἔκαμε πολλοὺς ζακυνθινὸς φίλους μας νὰ νομίσουν πῶς τὸ αἰνίγμα ἦταν... τοῦ πατέρα μου!

Μὲ τὴ «Διάπλασις» πέρασα τὸ Γυμνάσιον στὴ Ζάκυνθο, καὶ τὸ 1883, δεκάξη χρονῶν ἔφηθος, ἦλθα στὴν Ἀθήνα νὰ γίνω φοιτητῆς καὶ... νὰ τυπώσω καὶ τὸ πρώτον μου μυθιστόρημα. Δὲν ἔγραφα πιά, βλέπετε, μόνον αἰνίγματα: ἦμουν κιάλα συγ-



Ο Κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

γραφείας! Τη «Διάπλασι» όμως την αγαπούσα όπως την πρώτη ημέρα, και με μεγάλη συγκίνηση πήγα στο γραφείο της ν' ανανεώσω τη συνδρομή μου, και πρωταντίκρισα έτσι την ώρα μορφή του νεότερου άκμα Νικολάου Παπαδοπούλου. Ποιός να μου τώλεγε τότε, πόσο στενά θα δανόμουν με τον έκτακτο αυτόν άνθρωπο, πώς σε λίγα χρόνια θα τον έκανα αγαπητότατο φίλο, σεβαστό διευθυντή και σεβαστάτο θεο-Νίκο, και πώς θα γινόμουν κι' εγώ πρώτα Έκτακτος και κατόπι τακτικός του συνεργάτης, στο τέλος αρχιουπάτης του, και, μετά το θάνατό του, διευθυντής του περιοδικού που έβρασε κι' έψυχωνα εξήντα δύο δάκρυα χρόνια! Άλλα έτσι ήταν γραφτό: να συνδέσω τη ζωή μου και τη δράση μου με τη «Διάπλασι», και να γίνω, από το 1896, ο Φαίδων των «Αθηναϊκών Έπιστολών», που τις αγάπησαν τόσο τρεις γενεές Έλληνόπουλα.

Έγραφα πολλά και διάφορα από τα δεκαπέντε μου χρόνια ως σήμερα που κλείνω τα ογδόντα. Με έπαιναν κατέρα του Νεοελληνικού Μυθιστορήματος και δημιουργό του Νεοελληνικού Θεάτρου. Άλλα για τίποτα δεν καυχίεμαι περισσότερο παρά γι' αυτές τις «Αθηναϊκές Έπιστολές», και γενικά για την εργασία μου στη «Διάπλασι», που την εγκαινίασε το μυθιστόρημα «Η Άδελφούλα μου». Άπ' όλα τα βιβλία — άπάνω από πενήντα — αυτή την «Άδελφούλα μου», θεωρώ το καλύτερο, κι' έναν τόμο διαλεκτικής «Αθηναϊκές Έπιστολές» που με τον τίτλο «Σας άσπάζομαι, Φαίδων», μου έτύπωσε τελευταία ο έκδοτικός οίκος «Οι Φίλοι του Βιβλίου». Και θυμობμαι τώρα το χαρακτηριστικό του: «Όταν μπήκα στην Άκαδημία, ο αγαπητός μου συνάδελφος και σοφός ακαδημαϊκός επιστήμονας Κ. Μαιτζός, που τον είχα έναν καιρό συμφοιτητή στα Φυσικομαθηματικά, μου έδήλωσε: «Νά σου το πω καθαρά, δεν σε ψήφισα παρά μόνο για τις Άθηναϊκές Έπιστολές σου, που για χρόνια τις διάδασα... με το γιό μου». Κι' ο τότε υπουργός της Παιδείας Γ. Παπανδρέου, που τόσο υποστήριξε την υποψηφιότητά μου, έλεγε: «Μά και μόνο η εργασία του στη «Διάπλασι» ήταν αρκετή για να γίνει ακαδημαϊκός». Πώς λοιπόν να μην τόχω καμάρει και καύχημα.

Δυσμενείς περιστάσεις, κακοτυχίες, συμφορές, πολύ γνωστές σας, με ανάγκασαν να περιορίσω τη δια-

πλαστική μου εργασία και να διακόψω τις «Αθηναϊκές Έπιστολές». Άλλα η είσοδος του μακρόβιου περιοδικού μας στο 70δ ήταν για μένα ένα δυνατό σκούντημα. Ένα τράνταγμα, ένα ζόπνημα. Πώς μπορούσα να μη σας γράψω ούτε για το μεγάλο αυτό γεγονός: Έβαλα όλη μου τη δύναμη και το κατόρθωσα. Και ποιός ξέρει μήπως αυτό δεν γίνει άφορμή, να ξαναρχίσω τις «Αθηναϊκές Έπιστολές» μου τακτικά:

Θά είναι θαύμα, μά ο Θεός κάνει πολλά...

Σας άσπάζομαι ΦΑΙΔΩΝ

ΑΠΟ ΣΤΟΜΑ ΣΕ ΣΤΟΜΑ

ΤΙ, ΚΑΘΕΝΑΣ ΕΒΛΕΠΕ

Πολλά-πολλά χρόνια πριν από σήμερα, οι κάτοικοι ενός όρεινου μικρού χωριού δεν ήξεραν άκμή τον καθρέφτη. Έτυχε όμως, ένα είκοσάχρονο παλληκάρι, να βρει μέσα σε θάμνο, ένα μικρό στρογγυλό καθρεφτάκι. Αυτό ήταν από εκείνα που πολλοί έχουν στην τσέπη τους, για να βλέπουν το πρόσωπό τους.

Όπως αντίκρισε μέσα σ' αυτό τον εαυτό του, ένιωσε πώς έβλεπε τον πατέρα του που είχε πεθάνει πριν από σαράντα ημέρες και είπε με θαυμασμό:

— Μπα, ο μακαρίτης ο πατέρας μου!

Το φύλαξε στον κόρφο του και κάθε τόσο όταν έμενε μόνος, έβγαζε το καθρεφτάκι, νόμιζε πώς έβλεπε τον πατέρα του και βαρυναστένιζε.

Αυτό τον έκανε να μελαγχολεί και να χάνει τη διάθεσή του για εργασία.

Η μητέρα του, που πρόσεξε τη μεταβολή του, τον παραφύλαξε να βρει την αίτια, όταν κατάλαβε πώς κάτι έκoiταζε και μόλις άκουσε τον παραμικρό κρότο τίκρυβε βιαστικά, έψαξε τα ρούχα του σαν κοιμότανε, βρήκε το καθρεφτάκι και αντικρίζοντας μέσα σ' αυτό το πρόσωπό της, έσταυροκοπήθηκε και είπε:

— Μπα, η Άγία Πελαγία!

Με το σημέρωμα, έτρεξε στην εκκλησία να δείξει το καθρεφτάκι με την Άγία στον παπά που λειτουργούσε. Έβιάστηκε όμως, και πριν απολύσει η εκκλησία, το έδειξε στον κληδονάφητη.

Έκείνος καθώς το κοίταζε και είδε τον εαυτό του, της είπε:

— Έγώ δεν βλέπω την Άγία Πελαγία παρά τον Άγιο Σάββα, περιμενε να τελειώσει η λειτουργία να δει και ο παπάς, να το βεβαιώσει.

Όταν απολείτουργα το είδε και

ο παπάς και άκουσε τα λόγια της χήρας και τον κληδονάφητη του, έρριξε τη ματιά του μέσα στο καθρεφτάκι και έβλεπε ότι είχε βάλει άκμή το καλομαύχι του, είπε:

— Έχετε λάθος και οι δύο σας, ούτε η Άγία Πελαγία είναι, ούτε ο Άγιος Σάββας, είναι ο Άγιος Ίάκωβος που τον ζωγραφίζουν λίγο παραφλό.

Ενώ μιλούσαν έξω από την εκκλησία, έπερασε ο άγροφύλακας του χωριού, με σταυρωτά στο στήθος του τα φυσεκλίμα και το όπλο στον ώμο.

Άμα έμαθε τί έτρεχε, πήρε κι' αυτός το καθρεφτάκι στο χέρι του, το κοίταξε και τους είπε:

— Τι Άγιος και Άγιος αντίκρίζετε σεις μέσα. Έγώ βλέπω ένα ληστή και μακριά πίσω από το κεφάλι του ξεχωρίζω ένα τραγικό κέρατο, που θα πει, ότι μέσα σ' αυτό το πράγμα που ο καθένας μας βλέπει τόσο διαφορετικά πρόσωπα είναι διαβόλου συνεργία.

Και όπως έλεγε αυτά τα λόγια, πέταξε με όλη του τη δύναμη μακριά το καθρεφτάκι.

Έκείνο έπεσε κατά γής με την όψη προς τα επάνω, άπ' όπου εξέφυγαν φωτεινές ακτίνες του ήλιου. Βλέποντας τη λάμψη τους ο άγροφύλακας είπε: Δεν σας είπα εγώ πώς είναι διαβολικό; Άμέσως ξεκρέμασε το όπλο από τον ώμο του, έτρεξε προς το καθρεφτάκι και σαν έφτασε από πάνω του το πυρεδόλη σε και το έκανε κομμάτια.

ΠΑΝ. ΔΗΜ. ΣΕΦ.

ΓΙΑΤΙ ΚΑΙ ΠΩΣ;

Γιατί ένα μαγκάλι οβόνει όταν έκείνο στις θερμές ακτίνες του ήλιου; Γιατί ο άτμοσφαιρικός αέρας χάνει στο ύψος του, διατηρεί τη φωτιά. Όταν όμως ο άτμοσφαιρικός αέρας έχει θερμοανθεί από τις καυτές ακτίνες του ήλιου αραιώνει και δεν παράγει πια στη φωτιά το ύψος που της είναι απαραίτητο για να διατηρηθεί.

Γιατί η γάτα τρέφει με τα κόπια της τ' αυτιά της σαν είναι να βρέξει;

Γιατί γενικά όλες οι τριχές είναι ύγρασκοπικές, δηλαδή απορροφάνε εύκολα την υγρασία της άτμοσφαιρας. Σάν κρύβεται λοιπόν να βρέξει, η άτμοσφαιρα είναι γεμάτη από άτμούς, που οι τριχές της γάτας τους απορροφάνε και τότε νοιώθει μεγάλη φαγούρα. Το ίδιο παθαίνουν και πολλοί άνθρωποι.

Γιατί ένα μαύρο ύψωμα κομνιζέει όταν το εκθέτουμε στο θαλασσινό αέρα;

Γιατί ο σίδηρος που περιέχεται στη βαφή και το χλώριο στο θαλασσινό αέρα ένώνονται και σχηματίζουν τον χλωριούχο σίδηρο που ύστερα από λίγο αποσυντίθεται και σχηματίζει ένυδρο όξειδιο του σιδήρου που έχει το χρώμα μαυροκόκκινο. Ο ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΚΑΠΟΙΑ ΚΑΛΑΝΤΑ

Ήτανε τα πρώτα χρόνια της προσφυγιάς και ζούσανε άκμα κι' ο παππούς κι' η γιαγιά, όταν κάθε παραμονή, γινότανε μια ίεροτελεστία, που την ίερότητά της και τη συγκίνηση που γεννούσε στις πονεμένες μας καρδιές, μου φαίνεται πως δε θα τη λησμονήσω ποτέ.

Άργα το βράδυ, μόλις καταστάλαζε ο παραμονιατικός σάλαγος του δρόμου κι' η νύχτα άρχιζε ν' απλώνει μαζί με τα μυστηριακά σκοτάδια της και την υποβλητική της γαλήνη, μαζευόμαστε μέσα στο στενόχωρο τώρα πια δωμάτιο του παππού, καθόμαστε γύρω από την πολυθρόνα του κι' αρχίζαμε να λέμε τα κάλαντα, κάποια άλλα κάλαντα όμως, άποκόσμα θαρρείς για μας τώρα πιά, με τη χαρακτηριστική τους μουσική, παράξενη κι' αυτή στο τωρινό περιβάλλον και με τα λόγια τους που άντηχούσανε ωστόσο στα παιδικά μου αυτιά, σαν νότες επικήδειου έμβατήριου, μιας χαμένης, άλλοιμονο, για πάντα ετυχίας.

Η καντήλα που ξαγρυπνούσε άκοίμητη πάντα μπροστά στα εικονίσματα, τους έφρεστίους αυτούς θεούς που μόνο μπορέσαμε να κουβαλήσουμε μαζί μας στην έξορία μας, φώτιζε με το ίλαρό της το φώς τα πρόσωπα των Άγίων, που σαν παραξενεμένα κι' αυτά, κοιτάζανε μ' άπορία το θλιμμένο πρόσωπο του παππού, που τον ήξεραν τόσο χαρούμενο άλλοτε αυτές τις ημέρες, να σκορπίζει δλούθη την ετυχία και τη χαρά, άκούραστος πάντα του κι' αεικίνητος, με το καλόκαρδό του χαμόγελο και τ' άνοιχτό του το χέρι, σωστός Άη-Νικόλας, μια πούχε — Νικολάκη τον έλεγαν — και τ' όνομά του.

Ός τόσο η φωνή του παππού ήταν τώρα σπασμένη από τα βόσωνα, τα χρόνια και τη συγκίνηση της στιγμής. Μά κι' οι άλλες φωνές δεν μπορούσανε άπόλυτα να πειθαρχήσουν. Η μουσική φράση πολλές φορές άτονούσε, κι' η κατάληξή της δεν ήταν άλλο παρά ένας άληθινός λυγμός:

Άη Βασίλης έρχεται
Κι' από πού κατεβαίνει;
Άπό της μάνας του έρχεται
και στού κίουρού του πάει.
Κάτσε να φάς, κάτσε να πιεις
κάτσε να τραγουδήσεις.
Έγώ γράμματα μάθαινα,
τραγουδία δεν ήξερα!
Σάν είν' και έξοεις γράμματα
πές μας την άλφα-βήτα.
Είς το ραβδί του άκούμπησε
να παί την άλφα-βήτα.
Και το ραβδί ήτανε ξερό
χλωρό βλαστάριο βγάξαι
και πάνω στα βλαστάρια του
πουλάκια κελαιδοόσα
και πάνω στα ριζάρια του
βρούσες ήκυματοόσα.
Και κατεβαίναν τα πουλιά
και βρέχαν τα φτερά τους

και γαϊτανοφουδοόσα,
όταν σε γέννα ή μάνα σου
όλα τα δέντρα άνθοόσα
και τα πουλάκια άπ' τις φωλιές
κι' εκείνα κελαιδοόσα.
Όταν σσισεις και λυγιστείς
και πές στην εκκλησιά σου
ή σπράτα οόδα γέμισ
άπό την όμορφιά σου!

Πολλά είπαμε και της κερές
ας πούμε και της κόρης.
Έχεις και κόρη — ύμορφη
που δεν έχει ιστορία.
Όυτε στην Πόλη βρίζεται
ούτε στη Βενετία.
Γραμματικός την προξενά
γραμματικός τη θέλει.
Άν είναι και γραμματικός
πολλά προικιά γυρεύει.

Γυρεύει άμπέλια άτρώγητα
κι' άμπέλια τρωγημένα.
Θέλει χωράφια άδένδρα,
χωράφια θεριομένα.
Γυρεύει και τη θάλασσα
μ' όλα της τα καρβία,
γυρεύει και τον Κύ-Βοριά
να τα κελαιομενίξει.

Πολλά είπαμε της κόρης μας
ας πούμε και του γιού μας.
Έχεις και γιό στα γράμματα
και γιό εις το κοντόλι.
Ό Θεός να σόν πολυχρονά
να βάλει πετραχείλι!

Σ' αυτό το σπίτι ποδρθामе
πέτρα να μη ραίσει
κι' ο νοικοκύρης του σπιτιού
χίλια χρόνια να ζήσει!
Και εις ετη πολλά.

Τα Κάλαντα αυτά — άλλοτινών καιρών κάλαντα — τραγουδιώντουσαν στα ός δρόμους και τα σπείτα μιας αγαπημένης πολιτείας, και σκόρπιζαν κάθε παραμονή την ετυχία και τη χαρά σε μικρούς και μεγάλους.

Η πολιτεία αυτή ήταν η Κρήνη η όπως είναι περισσότερο γνωστή με το τουρκικό της όνομα «Τσε-ομές», που βρέχει τα ποδαράκια της στ' άνοιχτογάλανα ντρα του Αιγαίου

ΕΙΚΩΝ ΕΚ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ



Πληθος άγγέλων ψάλλουσι...

και βρέχαν τον άφέντη μας τον πολυχρονεμένο.
Έσέν' άφέντη πρόπει σου καρτέλα καρδένια για ν' άκουμπάς τη μέση σου τη μάγοραταράνια.
Και πάλι ξαναπρέπει σου φλουριά να κοσκινίσεις, τώνα σου χέρι να μερά με έαλλο να χορίζεις και τ' άποκοσκινίδια σου στον κόσμο να σκορπίζεις.
Και πάλι ξαναπρέπει σου λαμασκνά τραπέζι.
Όταν άνθει η δαιμασκηνιά ν' άνθει και το τραπέζι.

Πολλά είπαμε τ' άφέντη μας
ας πούμε της κερές μας.
Κερά μαυρομοστράχηλη

και μας κάνει σινιάλα με το μαντηλάκι τ' άποχωρισμό, όπως απλώνεται άπέναντι στη Χίο, νωχελικά επάνω στους λοφίσκους της, με τους προκομένους — σαν τους ανθρώπους της — άνεμίμλους που εξακολουθούν να γυρίζουνε άκούραστοι νύχτα-μέρα.

ΔΙΟΝ. Α. ΤΡΟΒΑΣ



ΧΩΚ ΦΙΝ

(Ο ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΤΟΜ-ΣΩΓΕΡ)

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ MARK TOWAIN

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΔΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΜΕ ΓΝΩΡΙΣΕΤΕ

Είμαι ο φίλος του Τόμ Σώγκερ, ο Κουκλέμπερ Φίν. Αν δεν έχετε διαβάσει τις περιπέτειες εκείνου, θα πει πως και μένα δεν με γνωρίζετε. 'Αλλ' αυτό δε σημαίνει. Θα γνωριστούμε πολύ σύντομα κι' όπως φαίνεται θα κάνουμε καλή γνωριμία. Και να σας πω την αλήθεια; Έως να μην έχω και τόσο κακό χαρακτήρα, μ' έλο που παρωσιάζεται για τέτοιος μερικές φορές. Σ' αυτό όμως αφήνω να κρίνετε μόνοι σας, γιατί όσο ξέρω, είναι άσχημο να μιλεί κανείς για τον εαυτό του δικαιολογώντας κάποιες κακές του πράξεις που έγιναν μάλλον από ελαφρομαλιά, παρά από αληθινή αγάπη σ' αυτός.

Κατά βάθος, εκτός από ελάχιστες ανακρίβειες, ο κ. Μάρκ Τουαίν, έγραψε τα πράγματα όπως έχουν στην πραγματικότητα. Για μένα όμως δεν ενδιαφέρθηκε και πολύ και μ' άφησε να ξεμπλέξω μόνοι μου. Ξέρω καλά πως τα κότσια μου δεν αντέχουν για να βάλω μέσα στην αφήγησή μου ποιητικές εκφράσεις και φανταστές πολύπλοκες, όπως θα έκανε ο ένας αληθινός συγγραφέας. Κατηγορίστε με, λοιπόν, ότι δεν έχω διόλου πνεύμα, μήτε την προπόμενη φινέτσα, γιατί ο έκφραστικός μου τρόπος θα είναι απ' την αρχή ως το τέλος μια χοντροκοπιά. Τό παραδέχομαι, φίλοι μου, τό παραδέχομαι, όπως παραδέχομαι ότι ο ήλιος δεν μπορεί να ξεμυτίσει ανάποδα. Γι' αυτό τον λόγο σας παρακαλώ, να μη με παρεξηγάτε εάν πέφτετε κάποτε - κάποτε σε λέξεις εάν και ταύτες: «συμφορές, μαχαίρια, αμμάτα κλπ.». Δεν ξέρω γιατί, αλλά μου μπήκε ή κουτή ιδέα πως ελ' αυτά είναι άπαραίτητα για να φτιάξω μιάν αρχή. Και περισσότερο για να σκαρώσω μιάν άτμόσφαιρα που να έχει μέσα της λίγο «άέρα» μυθιστορηματικό. Δύσκολη, πολύ δύσκολη δουλειά σ' αλήθεια; να γράφει κανείς βιβλίο για να το διαβάσουν οι φίλοι του! 'Ας είναι. Μια και έξηγηθήκαμε ως εδώ ας μπόουμε στο θέμα μας. Νά, λοιπόν, πως τελειώνει περίπου ο κ. Μάρκ Τουαίν, την ιστορία του Σώγκερ.



Εγώ είμαι ο φίλος του Τόμ-Σώγκερ...

να έχω μία θεία, που να μ' αγαπάει και να την αγαπώ με δικό μου τρόπο. Πάντως δεν θα τη δυσωπεύω ποτέ κι' ας με λένε πως είμαι κακός. Τέλος, για ελ' αυτά μπορεί και ν' άμφισβόλλετε. Η ιστορία είναι άλλη...

Δεν θυμούμαι να είχα ποτέ πεινάσει. Τό καλοκαίρι κοιμώμουν σ' ένα άδειο βαρέλι. Τό χειμώνα σ' ένα άδειο άχυρώνα, σκεπασμένος καλά με κάτι τσουβάλια άλευριού. 'Ηταν μιá χαρά. Αυτό τό είδος της ζωής μ' άρεσε με τό παραπάνω και κανείς δεν άσχολούταν μαζί μου γιατί ως τότε είμουν φτωχός, πολύ

φτωχός. Δυπόμουν τόν Τόμ που δεν μπορούσε ν' αναδοταθείναι σ'α ποταμόπλοια, όπως έκανα εγώ, μήτε να κάνει μπάνιο, μήτε να ψαρεύει περισσότερο από δύο τρείς φορές τήν εβδομάδα.

'Αργότερα όμως - ύστερα από τήν ανακάλυψη του θησαυρού - αυτή ή άμορφη ζωή είχε ένα έντελώς άδοξο τέλος. Δηλαδή βρέθηκα στην ίδια περίπτωση με τό φίλο μου, τόν Τόμ Σώγκερ. Ο κ. Τζάκσον, ένας μάλλον καλός δικηγόρος της περιφέρειας, έτοποθέτησε τις έξη μου χιλιάδες δολάρια με τέτοιο τρόπο, ώστε να μου άποδίδουν για τόκο ένα δολάριο τήν ήμέρα. Η κυρία Ντούγκλας, χήρα από πολλά χρόνια που της είχα προσφέρει κάποτε μιá μεγάλη έκδούλευση, με υλοθέτησε δηλώνοντας ότι θα με κάνει άνθρωπο.

Αυτό βέβαια, αν τό κατόρθωνε ή κυρία Ντούγκλας, θα ήταν κάτι έξαιρετικό, γιατί κατά βάθος ζητούσα ν' άπολυτρωθώ από πολλά έλαττώματα που με περιτριγύριζαν. 'Ηθελα προπαντός να ζήσω σ' ένα διαφορετικό περιβάλλον χωρίς έξωτερικές επιδράσεις και δίχως πειρασμούς, που στην παιδική ήλικία είναι τό σπουδαιότερο. Είχα όμως συνηθίσει να ζώ με τό δικό μου τρόπο και δεν τό έβρισκα σωστό να είμαι υποχρεωτικά κλεισμένος σ' ένα σπίτι, να σηκώνομαι τό πρωί, να τρώω και να κοιμώμαι σ' άρισμένη ώρα. Αυτό με καταντούσε να μοιάζω μ' όρθολογιστική μηχανή, ένα μηχανήμα κορνετισμένο για να εκτελεί άλόγιστα τή δουλειά του. 'Υστερα τά καινούργια μου ρούχα με στένευαν, με στενοχωρούσαν μέχρι πνιγμό. Έκανα να ξεκουμπώσω ένα κουμπί του λαιμού:

— Αυτό είναι άπρεπές! Έλεγε από τή θέση της ή κυρία Ντούγκλας που τό έβλεπε και τό παρατηρούσε όλα. Κουμπώσου γρήγορα Χώκ!

Τό μεσημέρι, καμμιά φορά, τραβούσα λίγο πιο δυνατά τήν καρδέκλα μου προς τό τραπέζι. Πάλι ή κυρία Ντούγκλας με κοίταζε με μισό μάτι:

— 'Επιτέλους, Χώκ! Δεν θα συνηθίσεις ποτέ να τρώς εάν άνθρωπος;

Κι' όταν τά βράδια κάποτε - κάποτε, έπειτα από τό φαγητό, έβγαίνα στην βεράντα για να ξεσκάσω λίγο σφυρίζοντας τό αγαπημένο μου τραγούδι, ή κυρία Ντούγκλας γινόταν έξω φρενών:

— Πάλι τό «Γιάνγκυ Ντούντουλα» σφυρίζεις. 'Αχ, δεν θα βάλεις ποτέ σου γνώση!

Ο ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

(ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ)

Έτος, παραμονή Χριστουγέννων ο Γιαννάκης μπορεί και διαβάσει κι' έχει διαβάσει πως ο Χριστός γεννήθηκε μέσα σ' ένα σταβλό, ενώ έξω χιόνιζε πυκνά κι' ο 'Ηρώδης, σκληρότερος από τό χειμώνα, κνηγούσε να θανατώσει όλα τά νεογέννητα άγοράκια.

Τή γέννηση του Χριστούλη τήν έβλεπε και στή φάτνη που είχε άναμεσα σ'α παιχνίδια του από περασμένα Χριστούγεννα. Νά ή άγέλαδα, να και τό γαϊδουράκι που ήρθαν κοντά στο Χριστούλη να τόν ζεσταίνουν με τό χνότο τους. Τι καλά ζώα και πόσο πρέπει να τ' αγαπούμε! Κι' αυτοί εκεί οι άγγελοί και οι ποιμένες στο πλάι της Παναγίτσας και του 'Ιωσήφ, που σκύβουν για να ίδουν τό θείο προσώπκι, τί όραίοι που είναι! Νά κ' οι έλόχρυσοι βασιλιγάδες σκυμμένοι κι' αυτοί πάνω στο Χριστό. Είναι οι Μάγοι, λέει τό βιβλίο, που είδαν σ'όν ούρανό ένα λαμπρό άστέρι και ξεκίνησαν από τις μακρινές χώρες τους με τό δώρα τους για να τό προσφέρουν γονατιστοί στο Χριστούλη. Τό λαμπρό άστέρι τους άδηγούσε από τόν ούρανό. Έτος που διαβάζει ο Γιαννάκης καταλαβαίνει καλλίτερα τά Χριστούγεννα. Δεν τό μιλούν μόνο οι ζωγραφίες, μα και τό βιβλίο. Κι' έχει και τό βιβλίο τις ζωγραφίες του. Νά οι Μάγοι που περπατούν κι' από πάνω τους άχτινοβολεί τό άστέρι. 'Αλλά συλλογίζεται ο Γιαννάκης έτσι συννεφιασμένος που είναι σήμερα ο ούρανος πως θα φανεί σ'όν ούρανό τή νύχτα τό άστέρι των Χριστουγέννων; 'Εκτός εάν ως τό βράδυ άνοίξει ο καιρός. Τώρα δες πως βρέχει! 'Ο Γιαννάκης πηγαίνει στο παράθυρο και κοιτάζει. 'Αγέρας και χιονόνερο. Οι διαβάτες κουκουλωμένοι περπατούν γρήγορα και τό στόμα τους βγάζει άχνος από τό κρύο.

Μά κοιτάζε! 'Εκει σ' άντικρυνό πεζοδρόμιο, ένα γκρίζο γαϊδουράκι φορτωμένο πρασινάδες είναι σταματημένο στο ρείθρο με τό κεφάλι σκυμμένο, υπομονητικό κι' ασάλευτο. Σ'όν πλάι του ο άφεντικός του διαλαλεί: 'Εραίες πρασινάδες για τά Χριστούγεννα. Πόσο θα κρυώνει τό κακόμοιρο! Κοιτάξε πως μοιάζει με τής φάτνης τό γαϊδουράκι που ζέστανε τό Χριστούλη! 'Α, μα πως γίνεται αυτό τό πράγμα! 'Ενα τέτοιο καλό ζώο, και να τό φέρ-

νουνται τόσο σκληρά, να τ' άφίνουν άκίνητο μέσ' στή βροχή και μέσ' στο κρύο να ξεπαγιάζει; Και μιá τέτοια μέρα. Καλά ο κύριός του είναι σκληρός άνθρωπος και δεν καταλαβαίνει από τέτοια, αλλά τόσοι άλλοι χριστιανοί, τόσοι διαβάτες που τό βλέπουν, πως δε λένε τίποτα παρά περνούω άδιάφοροι. Κι' αν σταθούν μερικοί ν' αγοράσουν λίγες πρασινάδες άδιαφορούν κι' αυτοί για τό γαϊδουράκι. 'Ετσι τό έρχεται τό Γιαννάκη ν' άνοίξει τό παράθυρο και να φωνάξει, να διαμαρτυρηθεί. 'Αλλά να, μπαίνει ή μαμά του με τήν όπητέτρια και τό λέει να περάσει σ' άλλο δωμάτιο γιατί εδώ θα συγυρίσουν.

'Από τό πρωί χτύπησε πολλές φορές τό κουδούνι της πόρτας. 'Ερχονται παιδάκια να πούνε τά κάλαντα. Τ' άκούει ο Γιαννάκης με πολλή προσοχή. Τώρα που έφυγαν, τραγουδάει αυτός μόνος τά κάλαντα και χτυπά δύο κουταλάκια για να κάνει τόν ήχο του τρίγωνου που κρατούσαν εκείνα. Ξαναχτυπά ή πόρτα. Τώρα έρχονται διάφορα ταψιά από τό φούρνο. Γλυκομύρισε ελο τό σπίτι. 'Α, τί όραίες που είναι οι γιορτές και τί ζωντάνια δίνουνε στο σπίτι οι παραμονές τους! 'Ο Γιαννάκης τό παρακολουθεί όλα. Ότε να διαβάσει καλά μπορεί σήμερα, οτε να παίξει. Και περιμένει τ' άπόγευμα τά έξαδέλφια του.

Τι γρήγορα που πέρασε ή μέρα! 'Ηρθε ή ώρα τώρα να πάει να κοιμηθεί. 'Εδόθηκε, φόρεσε τό νυχτικό του και τώρα λέει τήν προσευχή του. Οι κουρτίνες είναι κλειστές καλά και δεν άκούγεται απ' έξω ούτε άγέρας, ούτε βροχή. Νά διορθώθηκε άραγε ο καιρός; 'Ο Γιαννάκης θυμήθηκε τό γαϊδουράκι που κοίταζε από τό παράθυρο, τό πρωί. Και προσθέτει στην προσευχή του: Χριστέ μου, φύλαξε και τό γαϊδουράκι και κάνε να μην άρρωστήσει από τό κρύο.

'Η μαμά του που τόν άκουσε, τόν ρωτά:

— Για ποιδ γαϊδουράκι λες στην προσευχή σου; Τότε ο Γιαννάκης διηγείται τις πρώινές του έντυπώσεις. 'Η μαμά του χαμογελάει και συγκινημένη σκύβει και τόν φιλεί καθώς χώνεται ο μικρός στο κρεβάτάκι του. — Νάξερεις, Γιαννάκη, πόσο αυτό

'Επιτέλους, δεν μπόρεσα να βαστάξω άλλο και τόσασα, αφού ξαναφόρεσα τά παλιά μου ρούχα. Για πρώτη φορά έπειτα από πολύ καιρό, ένοιωσα πως είμουν εδχαριστημένος κι' ελεύθερος. Η ζωή μου ξανάρχισε όπως και πρώτα, έμοιαζα με τό πουλάκι εκείνο που βρήκε άνοικτή τήν πόρτα του κλουβιού του και πέταξε πάλι στο γνώριμά του μέρη. 'Εδώ μπορούσα να κηδήξω, να ξεφωνίσω, να μιλήσω μαζί με τό θεό και τή μοναξιά. Ξαναβρήκα τό βαρέλι που κοιμώμουν άλλοτε, κι' αυτό χωρίς να πάρω τόν κόπο να ξετυθώ. Κανείς δεν μ' έμπόδιζε να τριγυρνά μέσ' τά δάση, να ξεπλώνομαι στις πρασινάδες, να κολυμπά στο ποτάμια. Είμουν ελεύθερος, ελεύθερος και δεν ήθελα, δεν ζητούσα τίποτ' άλλο.

Τό μόνο που με στενοχωρούσε σ' όλη αυτή τήν ξενισιά μου, ήταν ότι λιγότευαν σιγά-σιγά οι προμήθειές μου και σε λίγο δεν θα είχα να βάλω μπουκιά στο στόμα. Αυτό βέβαια, ήταν ένα πρόβλημα που σκοτεινιάζε κάπως τόν ήλιο της ελευθερίας μου. 'Αν ξανάδβαινα στις δημοσίες, σίγουρα θα μ' άρπαζαν οι άνθρωποι της κυρίας Ντούγκλας, που παραφύλαγαν σε κάθε γωνιά. Εδώ όμως ή στενοχώρια μου δεν βόσταξε πολύ. 'Ενα πρωί είδα τόν Τόμ ν' άρχεται στην κρυφά μου τρεχάλα. Η χαρά μου δεν περιγράφεται. Τό να βρίσκει κανείς έναν φίλο του πάνω σε μιá τόσο δύσκολη στιγμή είναι συγκινητικό και παρήγορο. Σχεδόν έλαφα άντικρύζοντάς τον και τόν άγκάλιασα τρυφερά, όπως θ' άγκάλιαζα τή μητέρα μου αν είχα. 'Εκει τό μίλησα για χίλια δύο πράγματα κι' ο Τόμ μ' άκουγε με μάτια άνοικτά και συννεφιασμένα. 'Εμοιαζε να μη συμφωνεί μαζί μου. 'Ετσι μέσα σε δύο μέρες, μ' έβαλε σ'όν ίσιο δρόμο, άφοψ πρώτα με μάλλωσε άούτηρά για τήν τρέλλα που έκανα ν' αφήσω τό σπίτι της κυρίας Ντούγκλας.

Όπως όμως φαινόμενον άμφισβόλος, ο Τόμ βρήκε άλλον τρόπο για να με πείσει να ξαναγυρίσω στην πόλη. Μου έπτε πως ή «συμμορία» που έτοιμάζε, θα ήταν έτοιμη σε λίγες μέρες και πως τά παιδιά της παρέας του με είχαν κι' όλα άναγνωρίσει εάν άνωτέρό τους. Δηλαδή με είχαν κάνει άξιωματικό της συντροφιάς. 'Ολ' αυτά όμως με τόν δρο ότι δεν έπρεπε να ντόνομαι...

...τόσο άσχημα και να κοιμώμαι μέσα σ' ένα βαρέλι!

(Ακολουθεί) ΓΙΑΝΝΗΣ Β. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΣΤΟ ΚΟΛΛΕΓΙΟ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΙΔΙΑ

ή προσευχούλα σου φέρνει κοντά μας το Χριστό. Καλά είπε Έκείνος: «Έκ στόματος ηγίων καταρτίσω αίνον».

Μά ο Γιαννάκης δεν καταλαβαίνει τί του λέει η μαμά του.

— Τι είπες, μαμά; ρωτάει.

— Λέω ότι είσαι ένα καλό παιδί κι' ο Χριστούλης που γεννήθηκε απόψε θά'ναι ευχαριστημένος μαζί σου και θ' ακούσει την προσευχούλα σου.

Και πηγαίνοντας στο παράθυρο να κοιτάξει αν οι κουρτίνες είναι καλά κλειστές, τις τραβάει λίγο και προβάλλει ο ούρανος γεμάτος αστρα.

— Βλέπεις απ' το κρεβατάκι σου, Γιαννάκη, βλέπεις τ' αστρα;

— Άχ, ναι, τι ώρα είναι που λάμπουν, λέει εκθαμβοτό το παιδάκι. Μά που είναι το μεγάλο αστέρι των Μάγων; Δέ βγήκε ακόμα;

— Βγήκε, παιδί μου, και λάμπει πάνω απ' το κρεβατάκι σου, άλλ' είναι η στέγη που μάζι σκεπάζει και δεν το βλέπεις.

Ο Γιαννάκης ξανακάνει το σταυρό του και πλαγιάζει πια να κοιμηθεί. Θά το ιδεί στ' όνειρό του...

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ

ΧΙΟΝΙ...

Χιόνι έσπρώθηκε πολύ Στο σπιτιού μας την αυλή. Πώς κρυώνω, πώς παγώνω Μέσ' στην κάμαρα μου μόνο! Άχ, το ελάκι είναι σβυσμένο Κρύο κι' απογερασμένο... Άλλα χρόνια είχε φωτιά Σόλα, κάρβουνα στη σκιά. Τώρα, έφυγαν εκείνη Κι' όλα ξημά έχουν μείνει... Χάθηκε μια κρύαν εσπέρα Στο πολέμου τον άγέλα... Χιόνι έπεσε πυκνό... Τη θυμάμαι και πανά Σάν την πήραν οι στρατιώτες... Δέκα χρόνων ήμου τόπες Δέκα χρόνων άγοράκι Κι' έτρεμα σάν το πουλάκι... Τώρα, έγινε άετος Το σπιτιού μές ο άρχηγός. Πρέπει! γιατί αν δεν δουλέψω Τ' αδελφάκια πώς να θρέψω; Δεν με νοιάζει για το χιόνι Που σάν σάβανο μές ζώνει Είν' άλλα φτωγά σπουφάγια Δίχως ρούχα, δίχως σπιτία. Έμεις έχουμε στη γη Σπίτι, και λίγο φαγι. Νοιώθω πώς είν' άρκετό. Και τον Πλάστη ευχαριστώ... Κι' όμως Θεέ μου, πώς κρυώνω! Άχ, άς ζούσε εκείνη μόνο. Η ψυχή μου είν' άδεια κι' έρημη Δίχως τη δικιά της θέρη...

ΜΑΡΙΑ ΦΑΛΓΓΑ - ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Μιά μέρα, ο κ. Μικρογεφυράκης είπε στο γιό του, τον Τάκη:

— Παιδί μου, άποφασίσαμε να στείλουμε στο κολλέγιο «Η Σοφία», έσωτερικό. Έκει θά βρεις και το φίλο σου το Δαλιάνη. Είναι ευχαριστημένος;

Ο Τάκης πήρε ένα επίσημο ύφος, άντι γι' άλλη άπάντηση.

— Και θά έγγάζεσαι, έ, παιδί μου;

— Ναι, μπαμπά.

Ξαφνικά όμως ρωτάει τον πατέρα του:

— Μπαμπά, αυτό το κολλέγιο είναι το ίδιο πράμα με τη Στρατιωτική Σχολή;

Ο κ. Μικρογεφυράκης άνοιξε τα μάτια του τόσα:

— Μ' άφού είναι κολλέγιο, πώς θά ναι το ίδιο;

— Ά, έκανε ο Τάκης, θά προτιμούσα να πήγαινα άμέσως κιάλας στη Σχολή.

Ο πατέρας του σήκωσε τους ώμους, ένώ η κ. Μικρογεφυράκη του έλεγε:

— Άυριο το πρωί θά σε πάω να σου πάρουνε μέτρα για μιá στολή.

Η στολή τον έκανε να τά ξεχάσει όλα: μιá στολή, μά την άλήθεια, δεν είναι μικρό πράμα... Κι' ευτυχισμένος, ο βασιλιάς της Μαδαγασκάρης

— πώς έγινε βασιλιάς και πώς έγινε Μαδαγασκάρη ο τόπος του ίσως το πούμε μιá άλλη φορά, μη ρωτάτε τώρα περισσότερα — διαλαλούσε με χαρά παντού πώς έφηνε σε όγκο μέρες για τή Νότιο Αμερική!

Όγκω μέρες άργότερα, ένα ώραίο πρωινό του Όγκώβρη, ο Τάκης Μικρογεφυράκης έμπαινε στο κολλέγιο «Η Σοφία». Κρατούσε, θέλοντας και μη, το χέρι του πατέρα του, που τον παρουσίασε μ' αυτά τα καλά λόγια:

— Κύριε Διευθυντά, σάς παρουσιάζω το γιό μου. Έλπίζω να μείνετε ευχαριστημένος. Είναι ένα ευγενικό παιδί, πολύ πειθαρχικό το μόνο του κακό είναι που έχει κάμψη φαντασία...

Ο Διευθυντής, ο κ. Μακρυμούσης, ένας άπλοικός άνθρωπος με γενειάδα, που πίστευε πως όλα τα παιδιά ήτανε χαριτωμένα πλάσματα, γέλασε, χτύπησε — τί ασέβεια! φαντασθείτε — τα μάγουλα του βασιλιά της Μαδαγασκάρης και είπε:

— Πώς... πώς; πολλή φαντασία; Καθόλου πολλή,



κύριε. Στην εποχή μας τα παιδιά έχουνε πολλές έννοιες. Οι καρδιές είναι τόσο δύσκολες!

Ο Τάκης σκέφτηκε, και πολλά σωστά, πώς για να μιλάει έτσι ένας Διευθυντής, θά πει πως είναι ένας πολύ καλός άνθρωπος.

Πρός το βράδυ, όταν πια είχε φύγει ο πατέρας του κι' άφού του είχαν δείξει το σπουδαστήριό του κι' έκανε τη γνωριμία του έπιμελητή του, του κ. Σούλη — του έπονομαζόμενου Φασούλη — μιá κρυφή στενοχώρια του πλάκωνε το στήθος. Ευχαριστιόταν να λέει από μέσα του: «Δεν είναι ψέμμα! είμαι στη Νότιο Αμερική!». Μά έβρισκε πως δεν ήταν και τόσο ευχάριστος τόπος αυτή η Νότιος Αμερική.

(Άκολουθεί) Η ΚΥΡΑ-ΜΑΡΘΑ

FRA ANGELICO

ΕΝΑΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ



ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Ο ΝΕΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

Πλησιάζουν μεσάνυχτα. Ο γέρο-Χρόνος στενάζει. Σε λίγη ώρα, πάει, θά σβύσει. Και προσπαθεί τις τελευταίες αυτές στιγμές του να φέρει στο νου του τα περασμένα. Όταν νέος αυτός και χαρούμενος έφτανε γεμάτος ζωή 'άντικαταστήσει τον παλιό Χρόνο, που έφηνε σιγά-σιγά... Πόσα όνειρα, πόσες ελπίδες δεν είχε στο νου του... Και τώρα, όλα αυτά σβύνουν.

Κι' ο γέρο-Χρόνος καθισμένος στο θρόνο του, με γεμάτη την πλάτη απ' τα γεραστικά, ρίχνει μιá ματιά κάτω στον κόσμο. Και βλέπει πρόσωπα χαρούμενα και πρόσωπα λυπημένα. Κι' άκούει τραγούδια κι' σόδες απ' τους ευτυχισμένους, κλάματα και κατάρες από όσους άπογοήτευσε. Γιατί χτύπησε και πολλούς μ' άπνοια και κακία άραγε για να διασκεδάσει; Άπ' αυτούς άκούει τώρα κατάρες να φύγει μιá ώρα πρωτότερα μακριά, και να μη γυρίσει ποτέ πιά πίσω. Και οι άνθρωποι περιμένουν σά λυρωτή τον καινούργιο Χρόνο.

Κι' άλήθεια δεν άργεί! Τυλιγμένος την κορφή του χλωμόδα, μεγαλοπρεπής και περήφανος ο νέος Χρόνος έρχεται...

Χτυπούν μεσάνυχτα. Με το βαρύ του περπάτημα ο νέος Χρόνος ανεβαίνει άργά άργά τα σκαλοπάτια του θρόνου. Κι' έχει για πρώτο σκαλοπάτι τ' άδύνατα στήθια του γέρο-Χρόνου που σβύνει...

Χτυπούν μεσάνυχτα. Νάτος δίνεος Χρόνος καθισμένος σ' ολόχρυσο θρόνο και μπρός σά πόδια του κουρέλι άψυχο τώρα πια, το σωμα του γέρο-Χρόνου...

Μαύρο Βέλος [Γ']

©©

ΣΤΟ ΘΑΛΑΣΣΟΧΩΡΙ ΕΚΕΙ...

Η φθινοπωριάτικη βροχή πέφτει σιγαλή και έπιμονη πάνω απ' τη μεγάλη πολιτεία με τα ψηλά κρημναριά και τις χαριζες στέγες. Η Μαρουσά κοιτάζει ώρα πολλή, πίσω απ' το θολό τζάμι, το βρογμένο κεζοδόμιο, τον άψηλό τοίχο του άπέναντι σπιτιού, που άνάμεσα από δυό πανύψηλες ταράτσες φαίνεται ένα μικρό κομμάτι συννεφιασμένου και σκατειασμένου ουρανού.

Αναστενάζει. Θυμήθηκε ίσως, το ξανοιχτό χωριό της, εκεί κάτω στο νησί, με τα κόκκινα κεραμίδια, χωμένο μέσα στους πράσινους έλαιώνες, που το κίμα χτυπά χαδιάρικα τις κατακόθαρές του άκρογαλιές. Πέντε μήνες πάνε που η μάνα της έδωσε τη Μαρουσά υπηρέτρια στήν πόλη. Στήν άρχη όλα άμορφα φανόνταν στα μάτια της μικρής χωριατοπούλας. Μά τώρα τα βροθέθηκε όλα και πιότερο τη μούρη έσηνετή. Πεθύμησε νάταν πάλι λεύτερο πουλι στο χωριό και να τρέχει στους κάμπους και στις άκρογαλιές του. Τώρα θάρχιζε και το μάζεμα των έλιών. Πόσα θυμόταν και νοσταλγούς τον καιρό εκείνου που ήταν μαζώχτρα στις έλιές!

Ο ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΑ

Σκατεινισμένος ο ουρανός σάν Παρθενάνα γέρνει... Το μαύρο θόλο κάτασπρες κολόνες τον στηρίζουν, μέσα στήν μπέρα η άσραπη άνάερα φίδια σπέρνει κι' οι κερανοί τον χαιρετούν χωρίς να τον άγγίζουν.

(Παρά Δαλέουσα) ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Νύχτα ακόμα τις ευνοούσε η θεϊσσα

δλους όσοι ήταν για έξω. Εκείνη κάτω στο μαγειριό είχε έτοιμάσει τους καφέδες που θάπαιναν μαζί με το γλυκό σιταρένιο ψωμί. Ο πατέρας έβλεπε έτοιμα τα ζώα και η μάνα της έκοιμάζε τα καλάθια που θάπαιναν με το προσφάγι. Υστερα έβγαιναν όλες μαζί και ο παγωμένος άγέρας τους φυσούσε στο πρόσωπο και κοκκίνιζαν. Οι δρόμοι γέμιζαν γυναικές με τα χρωματιστά σαλβάρια, κι' άντρες πάνω στα ζώα και ραβδιστάδες με τα μεγάλα ραβδιά στο χέρι. Όλοι συναντιόνταν σά κανένα τρίστορο και χαιρετιόνταν με γέλια και φωνές. Υστερα η κάθε συντροφιά έφαινε και το δικό της δρόμο. Σάν έφταναν στο μέρος που ήταν να μαζέψουν, οι ραβδιστάδες άνέβαιναν πάνω στα δέντρα και ράβδιζαν τις μαύρες γινομένες έλιές κι' από κάτω οι γυναικές βισσιτικά γέμιζαν τα καλάθια τους. Τις πιά πολλές φορές ο ήλιος έλαμπε πάνω στον καταγάλανο ουρανό, και οι χρυσές του άκίνες έπαιξαν χαδιάρικα με τις λιλά άνεμώνες. Άχ! και τότε τα κορίτσια άρχιζαν τα τραγούδια που οι φωνές τους έμοιγαν με χαρούμενα κελαιδίδια των πουλιών.

Κι' ύστερα... Μά πώς της φάνηκε της Μαρουσάς, πώς ήταν σε μιá γκιζα πολιτεία που βρέχει; Νά που βροθέθηκε έσφονικά κάτω απ' τις έλιές. Τι άμορφα, μαζεύει, μαζεύει, και γεμίζει ολόκληρα καλάθια. Τι άμορφος ήλιος! Η Μαρουσά μιλά στον ήλιο της πάνα ευτυχισμένη. Γιατί έτσι καθισμένη πάνω στα κρημνά της πήρε λίγο ο ύπνος και την πήγε — τί χαρά! — στο μικρό θαλασσοχώρι της, έξω στα χωράφια, κάτω απ' τις έλιές. Και πάνω στο γαλάζιο ουρανό ο ήλιος να λάμπει, να λάμπει...

Νίκη [Β]

ΠΑΙΔΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

— Μαρμάκα, δός μου τρεις καλαμέλλες.

— Νά πής «τρεις» κι' όχι «τέλει».

Λοιπόν, πόσες θέλεις;

— Πέντε.

(Παλιό) Γελασίνα

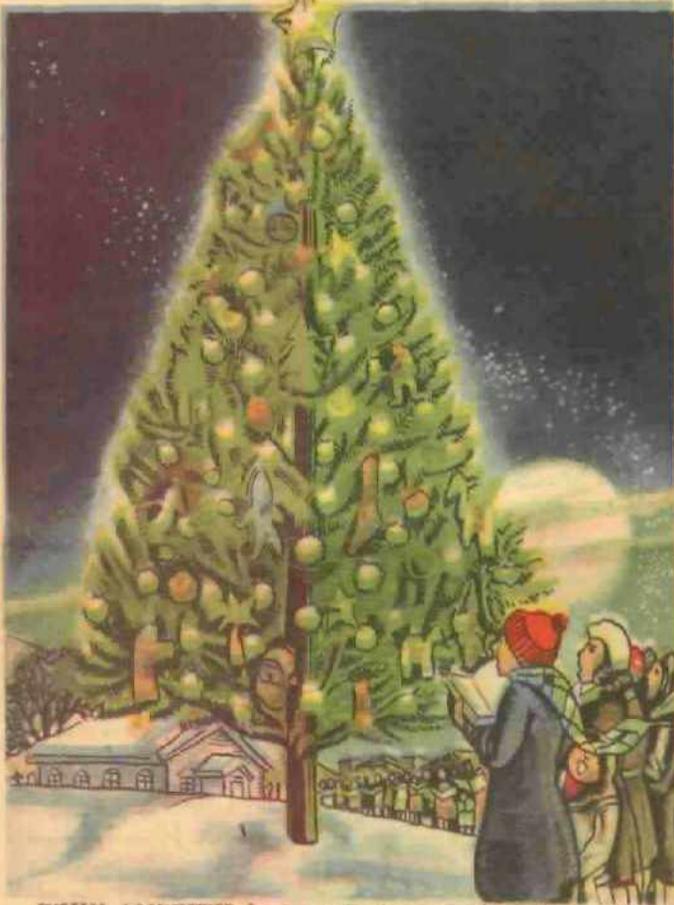
307ος ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΛΥΣΕΩΝ

Λύσεις των Πν. Ασηήσεων που θά δημοσιευθούν στα φυλλάδια της «Διαπλάσεως» από το σημερινό, ως το 13ο φυλλάδιο.

Στο διαγωνισμό αυτό μπορούν να πάρουν μέρος όλοι οι συνδρομητές και τ' άδελφά τους, είτε έχουν ψευδώνυμο είτε όχι.

Οι λύσεις γράφονται σε ειδικό χαρτί Λύσεων (λυσοχαρτί), που πουλιέται στα γραφεία μου σε φακέλλους. Κάθε φακέλλος έχει 20 φύλλα και τιμάται δρ. 2.500. Σε κάθε λυσοχαρτί γράφονται οι λύσεις των Πνευματικών Ασηήσεων.

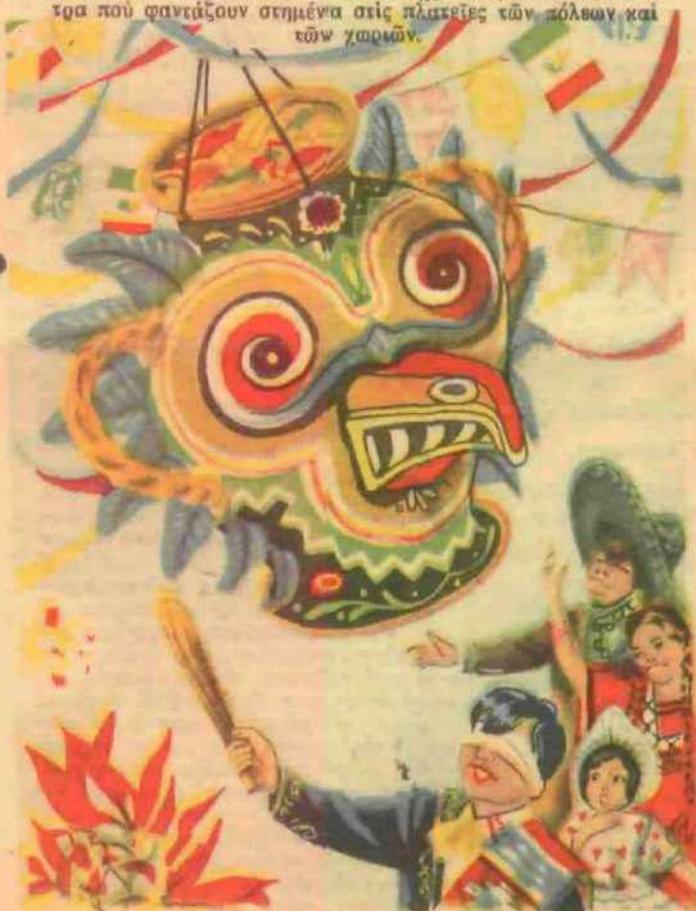
ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΙΣ ΞΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ



ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ ὁ κόσμος ξεχόνεται στους δρόμους, τραγουδώντας με χαρά γύρω ἀπὸ τὰ χριστουγεννιάτικα δέντρα πὺ φαντάζουν στημένα σὲς πλατείες τῶν πόλεων καὶ τῶν χωριῶν.



ΣΤΗ ΝΟΡΒΗΓΙΑ ἔχουν καὶ τὰ πουλάκια τὸ δέντρο τους. Τὸ πρωὶ τῶν Χριστουγέννων δερμάτια ὀλόκληρα ἀπὸ σιτάρι τοποθετοῦναι ἐπάνω σὲ στήλους καὶ δέντρα γιὰ τὰ πουλάκια τοῦ χειμῶνα.



ΣΤΟ ΜΕΞΙΚΟ ἰθαγενεῖς μὲ δερμένα τὰ μάτια κάνουν τὸ σπάσιμο τῆς κανάτας ἀπ' τὴν ὁποία σκορπίζονται ἕνα κληθὸς μπομπόνια καὶ καλαούδια γιὰ τὸ καλὸ τοῦ χρόνου.



ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ τὸ ἄγγελμα τῆς Γεννήσεως δίνεται τὰ μεσάνυχτα μὲ τρακατρούκες. Τὰ κινεζάκια κρατώντας πολύχρωμα φαναράκια τραγουδοῦν στους δρόμους μὲ τὰ μαντολίνα τους.